

I KJØLVANNET AV

DET MULIGES KUNST

Oppfølgingen av rapporten og veien videre

Kunstfaglig opplæring. Det er nå det gjelder!

Kristiansand, 28. september 2016

Eirik Birkeland, Norges musikkhøgskole

uten mennesker

ingen musikk

uten musikk

ingen menneskelighet

musikken ligner den rare kjærligheten;

den oppstår av tomrommene,

ved hjelp av din pust, din tanke,

og dine hender

slik bølgene gjør vinden synlig

og uten musikk

ingen menneskelighet

uten menneskelighet

ingen musikalitet

DET MULIGES KUNST

Ti råd til kulturministeren og kunnskapsministeren

Ekspertgruppe for kunst og kultur i opplæringen

Leder Eirik Birkeland

Sissel Andsnes, Magne Espeland, Ann Evy Duun, Ole Hamre, Berit Kirksæther,
Aslak Sira Myhre, Elisabeth Sørheim

Sekretariat: Arnhild Hegtun KD og Sigrid Køhn KUD

Overlevert til kulturministeren og kunnskapsministeren 24.04.2014

Mandat:

Ekspertgruppens anbefalinger skal bidra til styrket og reelt samarbeid mellom utdannings- og kultursektor på alle nivå i arbeid med målgruppen barn og unge.

Ekspertgruppen skal kartlegge aktuelle fagmiljøer med skolerettet virksomhet og vurdere hvordan arbeid med kunst og kultur kan styrkes, samordnes og koordineres bedre, - og gi råd om hvordan en helhetlig satsing bør etableres

Ekspertgruppen skal ta hensyn til hvordan lærerutdanningsregionene samarbeider om de estetiske fag på landsbasis og hvordan samarbeid kan etableres med UH-institusjoner i kunstfag og pedagogikk.

Ekspertgruppen skal forholde seg til rapporten fra Uni Rokkan-senteret om DKS og Kulturutredningen 2014

Alarmen tilsier at

- det er alvorlig mangel på fagkompetanse hos lærere i estetiske fag
- vi er i ferd med å få en skole der opplæring i kunst og kultur ikke er prioritert og mangler handlingsrom
- den kulturelle skolesekken ikke er forankret godt nok i skolen
- kulturskolen må styrkes, profilen bli tydeligere og flere kunstuttrykk må tilbys

Hovedgrep

- Følg opp styringslinjene i forvaltningen
- KD og KUD bør opprette et nasjonalt koordinerende senter for kunst og kultur i opplæringen
- Etabler en tydelig regional struktur
- Igangsett pilotprosjekter for utvikling av gode samarbeidsmodeller for den lokale kulturelle grunnmuren

I

Anerkjenn verdien av kunst, kulturmøter og kulturell kompetanse – formuler politikk for et mangfoldig og inkluderende samfunn

II

Sørg for politisk oppmerksomhet og engasjement for kunst- og kulturfag på alle ledernivå – bruk styringslinjene

III

Utvid porteføljen til den politiske styringsgruppa for Den kulturelle skolesekken til også å omfatte kulturskolevirksomheten

IV

Styrk samarbeidet mellom kultur- og utdanningssektor – tydeliggjør oppgavedeling mellom nasjonalt, regionalt og lokalt nivå

V

Utnytt ressursene bedre og utvid kunnskapsgrunnlaget – samlokalisert og koordinert virksomheten gjennom et nytt nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen

VI

Støtt opp om utvikling og kvalitet i den lokale kulturelle grunnmuren med barnet og eleven i sentrum

VII

Still krav til fagkompetanse

VIII

Ta initiativ som kan utvikle og forankre Den kulturelle skolesekken bedre i både utdannings- og kultursektoren

IX

Lag tydeligere profil for kulturskolesatsingen

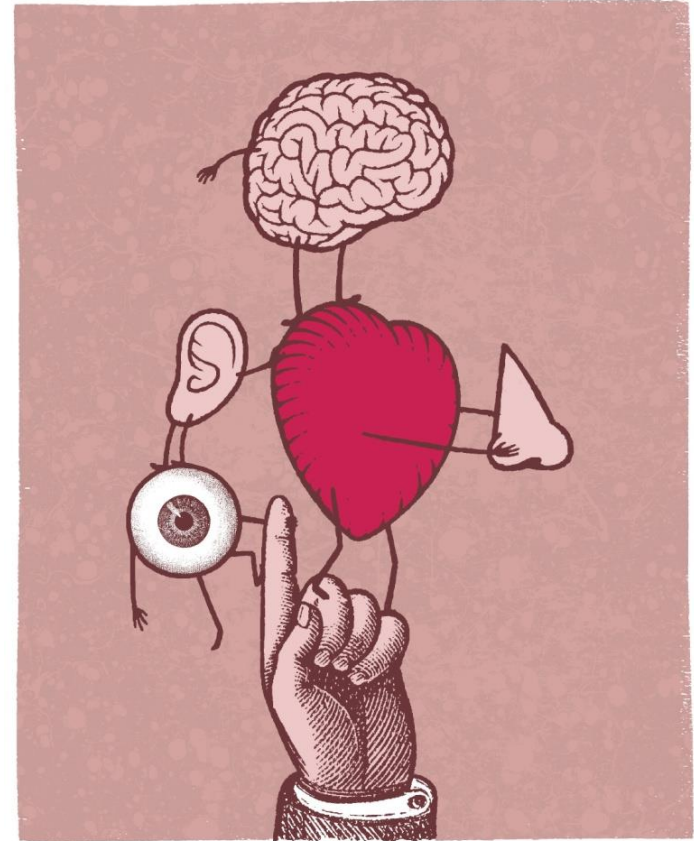
X

Øk bevisstheten og kunnskapen om yrker og næringsvirksomhet som krever yrkesfaglig utdanning i håndverksfag eller høyere kunstfaglig utdanning

De estetiske fagene er sentrale for utvikling av kulturell kompetanse hos barn og unge. Den kulturelle skolesekken, kulturskolen og andre kulturtilbud skal bidra til denne utviklingen.

Ekspertgruppa anbefaler at:

- *det utvikles kriterier for kulturell kompetanse på skolenivå*

II

Sørg for politisk oppmerksomhet og engasjement for kunst- og kulturfag på alle ledernivå – bruk styringslinjene

Ledere på alle nivå må ha et engasjement for verdien av kunst og kulturelle uttrykk. Ekspertgruppa ser et behov for at dette får tydeligere føringer i styringslinjene.

Ekspertgruppa anbefaler at:

- *Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet innhenter rapportering om kulturell kompetanse på skolenivå i Spørsmål til Skole-Norge, og vurderer behov for tilsvarende rapportering fra barnehagene*

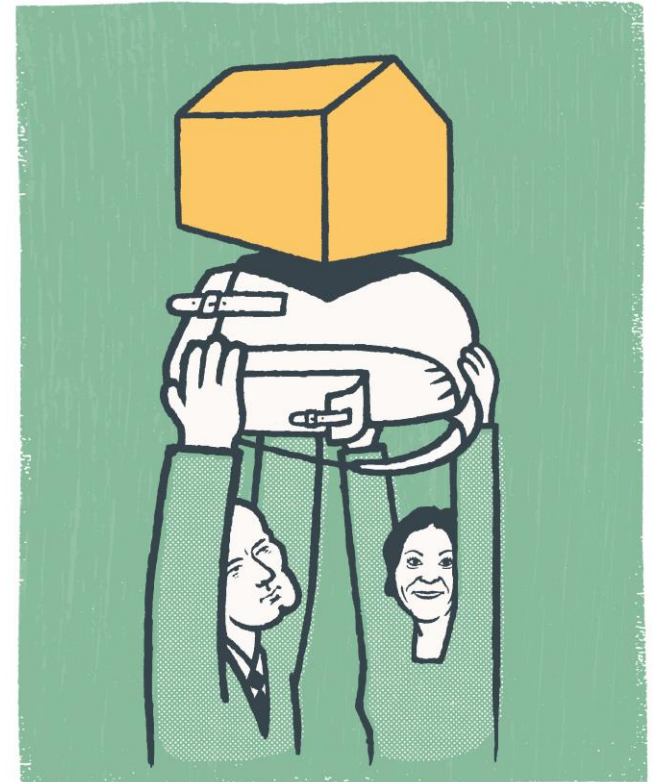
Utvid porteføljen til den politiske styringsgruppa for Den kulturelle skolesekken til også å omfatte kulturskolevirksomheten

Ekspertgruppa har sett strålende eksempler på godt samarbeid mellom Den kulturelle skolesekken og kulturskolen lokalt.

Både kulturskolen og Den kulturelle skolesekken vil være tjent med felles styring når det gjelder innhold, organisering og ressursbruk.

Ekspertgruppa anbefaler at:

- *den politiske styringsgruppa for DKS innlemmer kulturskolevirksomheten, for å sikre et mer helhetlig tilbud og bedre ressursutnyttelse*

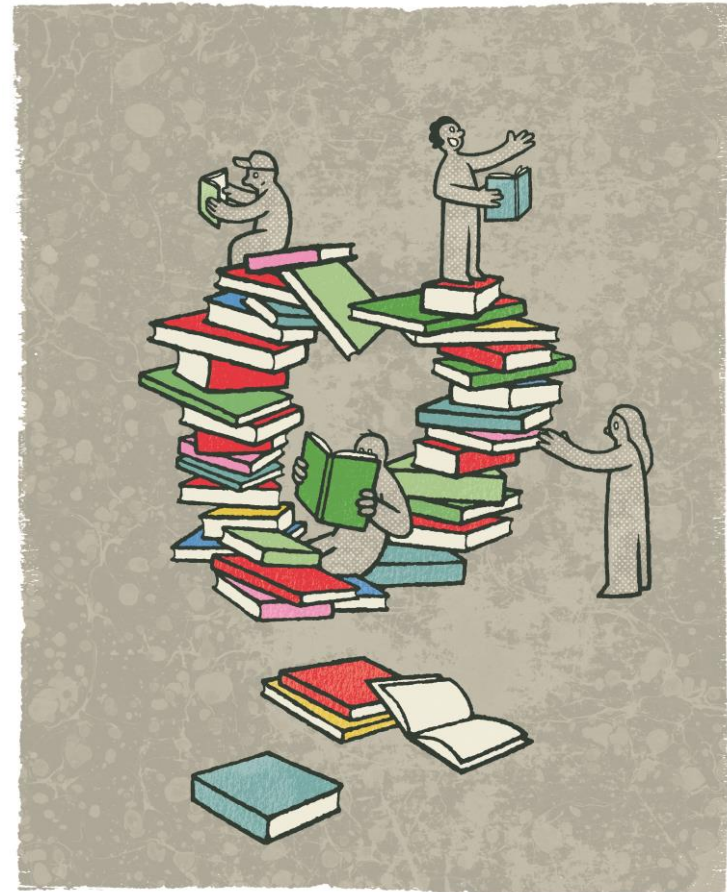
IV

Styrk samarbeidet mellom kultur- og utdanningssektor – tydeliggjør oppgavedeling mellom nasjonalt, regionalt og lokalt nivå

Systematisk samarbeid

- politisk
- administrativt
- faglig

vil heve kvaliteten og effekten av de ulike kunst- og kulturtilbudene.

Ny organisering og samlokalisering på nasjonalt nivå skal bidra til bedre ressursutnyttelse og koordinering fra statens side.

- KUD og KD reetablerer i samarbeid et nytt nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen
- Senteret plasseres i Oslo, i tilknytning til høyere kunstutdanning og lærerutdanning
- Den kulturelle skolesekken, kulturskolevirksomhet og kunst- og kulturfag utvikles og koordineres i det nye senteret
- Senteret skal samarbeide med Norsk kulturskoleråd, SEF, FKS, nasjonale aktører i DKS, NRLU og UHR
- Senteret skal være bindeledd for det regionale arbeidet og bidra til å styrke lokal kulturell grunnmur

Ekspertgruppa anbefaler at:

- *det nasjonale senteret får i oppgave å stimulere til at det på lokalt plan etableres forpliktende samarbeid mellom ulike aktører i arbeidet med å bygge en kulturell grunnmur*
- *det nasjonale senteret disponerer søkbare midler som kan bidra til utvikling av lokale samhandlingsmodeller*
- *KS bør oppfordres til å sette i gang pilotprosjekter i kommuner og i interkommunale samarbeid for å utvikle modeller for robuste kulturelle grunnmurer*

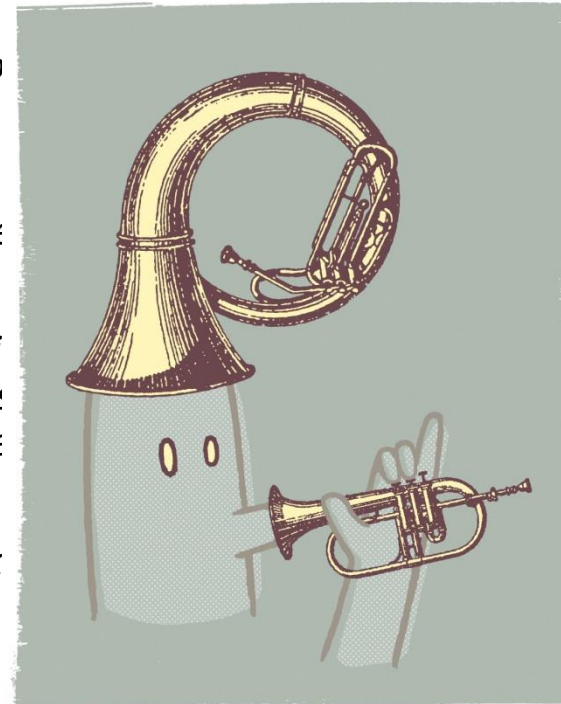

Det må stilles krav til høy og relevant fagkompetanse hos lærere, kunstnere og kulturformidlere.

Ekspertgruppa anbefaler at:

- *det innføres kompetansekrav for undervisning i kunst og håndverk og musikk for lærere som underviser i de estetiske fagene i grunnskolen*
- *hver lærerutdanningsinstitusjon styrker sin kompetanse og tilbud innen estetiske fag*
- *alle studenter i grunnskolelærerutdanningene må bli kjent med hvordan de kan arbeide med estetiske læreprosesser i alle fag, og hvilke muligheter som gis med Den kulturelle skolesekken og kulturskolen*
- *undervisningstilbudet i kunst- og kulturformidling styrkes ved kunstfaglige høyskoler og akademier*
- *det etableres tilbud om PPU ved alle kunstfaglige høyskoler*

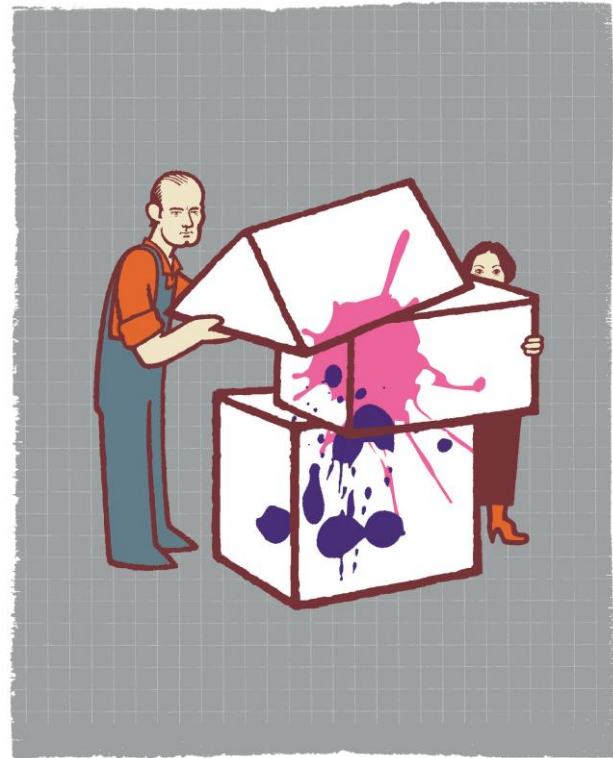

Ekspertgruppa anbefaler at:

- *DKS-sekretariatet flyttes til det nasjonale senteret, og senteret får ansvar for å videreutvikle DKS-ordningen*
- *det nasjonale senteret får i oppgave å vurdere hvordan prinsippene for DKS kan forenkles*
- *finansieringsmodellen for DKS gjennomgås*
- *det nasjonale senteret får i oppdrag å utforme en FoU-strategi, og forvalte avsatte midler til forskning*
- *tilgjengelige midler sikres til nasjonale prosjekter og aktører innenfor alle kunstarter*
- *det nasjonale senteret får i oppdrag å forvalte utviklingsmidler*
- *Kulturdepartementet vurderer Rikskonsertenes skolekonsertordning*
- *universiteter og høyskoler formidler kunnskap om DKS i sine utdanninger*
- *det nasjonale senteret får i oppgave å utvikle en veileder for DKS, blant annet for å sikre kvaliteten i DKS-tilbudene*

Ekspertgruppa anbefaler at:

- *den politiske styringsgruppa for DKS og kulturskolevirksomhet bidrar til at rammeplanen for kulturskolen iverksettes*
- *statlige midler, inkludert stimuleringsmidler, til kulturskolerettens virksomhet bør kanaliseres gjennom et reetablert nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen*
- *kulturskoleledere og -lærere gis tilbud videreutdanning innenfor Kompetanse kvalitet*

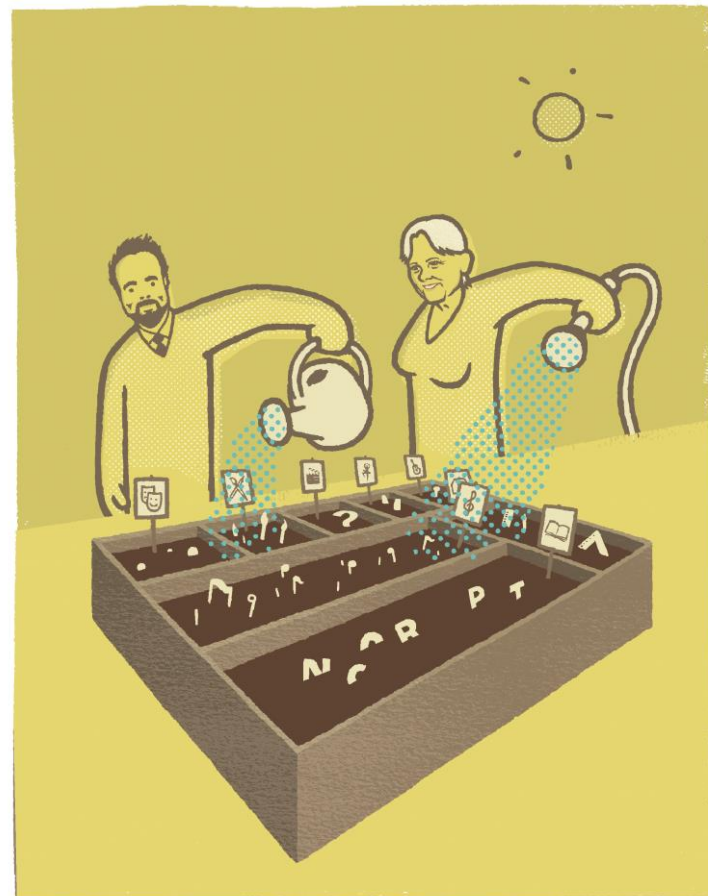

X

Øk bevisstheten og kunnskapen om yrker og næringsvirksomhet som krever yrkesfaglig utdanning i håndverksfag eller høyere kunstfaglig utdanning

Kulturnæringene er i sterk vekst, og antall arbeidsplasser innen kulturnæringene øke. Dette innebærer at mange av dagens elever vil finne sitt yrke innen disse næringene.

Veksten i kulturnæringene tilsier at det er behov for å sikre kvalitet og god kontinuitet for kunst- og kulturfagene i opplæringen.

Hva har blitt fulgt opp?

- Kulturell kompetanse har fra 2015 blitt fulgt opp gjennom Spørsmål til Skole-Norge
- Kulturtanken har fått et utvidet mandat
- Stm.28: KD ønsker å bidra til å styrke de praktiske og estetiske fagene i skolen.
- Ny rammeplan for kulturskolene har blitt støttet av enkeltkommuner, KD og KS
- Kulturskolelærere inkluderes i EVU-programmet *Kompetanse for kvalitet*

Hva har ikke blitt fulgt opp?

- Samarbeid mellom sektorer og nivåer har ikke blitt styrket. KD og KUD har ikke gått foran som gode eksempler.
- Nytt Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen har ikke blitt opprettet
- Det er ikke etablert noen struktur for et styrket regionalt samarbeid og det er hverken fra departementer eller Kommunenes Sentralforbunds side blitt tatt initiativ til prosjekter for å utvikle modeller for robuste lokale kulturelle grunnmurer.

Mye står og faller med Kulturtanken

- Kulturtanken skal bygge bruer mellom to sektorer, men bare forvaltes av Kulturdepartementet
- Kulturtanken skal bli «alt» det Rikskonsertene ikke har vært!

Rikskonserten + DKS = Kulturtanken

Rikskonsertene

- Sentralstyrt
- Musikkfaglig
- Erfaringsbasert
- Beskjeden eksternt samarbeid
- Svak pedagogisk- og skolefaglig kompetanse
- Svak forankring i skolen

Kulturtanken

- Gi råd nasjonalt, regionalt og lokalt
- Stimulere til flere 100% kommuner i DKS
- Flerkunstnerisk
- FoU-basert
- Bredt samarbeid eksternt om kompetanse og kvalitet
- Pedagogisk og skolefaglig kompetanse
- God forankring i skolen

Kulturtanken – fra mandatet:

- Styrke den kunstneriske og formidlingsmessige kvaliteten i DKS-tilbudet innen alle kunstretninger, og være en nasjonal koordinerende instans for utvikling av kvalitet og samarbeid i DKS-ordningen.
- Samarbeide om innhold og kvalitet med høyere kunstutdanning, lærerutdanning, kunst- og kulturinstitusjoner og -organisasjoner, produksjonsmiljøer og nasjonale aktører for Den kulturelle skolesekken.
- Bidra til å fremme engasjement og utvikle kunnskap og kompetanse om kunst og kultur i utdanningen, og sikre at innholdet i DKS-ordningen understøtter skolens læreplaner.
- Drive rådgivning og veiledning overfor fylkeskommuner og kommuner, herunder gi råd om hvordan tilbud fra Den kulturelle skolesekken og kulturskolene kan benyttes i skolene, og videreformidle gode erfaringer med å koordinere kulturskolevirksomheten og DKS-tilbudene lokalt.
- Basere sitt arbeid på forsknings-, forsøks- og utviklingsarbeid. Initiere forsknings- og utviklingsarbeid, og stimulere til og samarbeide med ulike fagmiljøer om slikt arbeid på regionalt og nasjonalt nivå.
- Ha god kompetanse innen kunst- og kulturfag, kunstformidling, pedagogikk, skolefag, rammeplan og læreplanverk, arbeide for god forankring og tett samarbeid mellom skole- og kunstsektor.
- Bistå sentrale myndigheter i kultursektor og utdanningssektor med råd og tjenester i arbeidet med å realisere politiske føringer, og selv ta initiativ til å styrke nasjonale satsinger.

Kompetanseutfordringer

- Lærerutdanningene og kunstutdanningene
- Kulturdepartementet har til nå vært kunstens vokter basert Rikskonsertenes virkelighetsforståelse
- Kunnskapsdepartementet - hvor fagkompetanse og pedagogisk kompetanse dag for dag tynnes ut til fordel for jurister, statsvitere og økonomer
- Nye folk i sentrale roller. Stor utskifting av sentrale aktører i departementer, DKS og RK
- KS – Til nå uten kompetanse og engasjement på kunst og kultur i opplæringen

En ministers vyer

- *Å bli kjent med ulike kunst- og kulturuttrykk er en viktig del av grunnutdanningen til elevene våre. Kunst er viktig for å forstå oss selv og samfunnet vi lever i, og bidrar til dannelse, forståelse, læring, mestring. Omleggingen (av Rikskonsertene – DKS) skal bidra til at kunst og kultur blir bedre integrert i elevenes arbeid.*

Kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen

Fra vyer til virkelighet

- KD og KUD har lagt ned samarbeidsrådet for DKS
- KD og KUD har ikke opprettet et felles, nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen
- KD har kastet kortene når det gjelder den videre oppfølging av Kulturtankens virksomhet
- KD ikke bidratt til å initiere pilotprosjekter i kommunene for å utvikle modeller for robuste kulturelle grunnmurer

Fra vyer til virkelighet 2.

Meld.St.28. Fag – forståelse – fordypning

- *Departementet ønsker å bidra til å styrke de praktiske og estetiske fagene i skolen.*
- *En vil vurdere om musikk, kunst og håndverk (m.fl.) skal bli trekkfag til lokalt gitt muntlig eksamen etter 10.skoleår og om det for nye lærere i flere fag enn i dag skal innføres kompetansekrav for å undervise i grunnskolen.*
- *Det er for eksempel dokumentert at det er viktig at lærere behersker de praktiske ferdighetene elevene forventes å utvikle ;-)*

Fortsatt muligheter

- Kan vi hjelpe Rikskonsertene/Kulturtanken med å lykkes med sin store forvandling?
- Kan vi få KS og kommunene til å etablere et program for kompetansesamarbeid om kunst og kultur i opplæringen?
- Kan vi bidra til at det utvikles et bredt samarbeid for utvikling av spisskompetanse i formidling overfor barn og unge?
- Kan vi bidra til at Stortingsmelding 28 åpner veien for en styrking av lærerkompetansen i estetiske fag?
- Kan vi samle oss i en

***KUNNSKAPSALLIANSE FOR
KUNST OG KULTUR I OPPLÆRINGEN***

*for musikken skal binde sammen
det som er adskilt
løfte det som faller
og synge det som er stumt
så pust nå, rolig
du er også et instrument,
pust nå, helt rolig,
du er ikke den eneste,
du er ikke alene,
Sammen er vi det svære orkesteret,
det kolossale korpset,
pust inn, pust ut,
sånn ja
og ingen holder tonen så lenge som vi*

og
vi holder tonen

Det er nå
og hver eneste dag
det gjelder

Meld. St. 28 Fag – Fordypning- Forståelse
Behandles i Stortinget 11. oktober

Takk for oppmerksomheten!

